กระทรวงสาธารณสุข ได้น้อมนำแนวพระราชดำรัสดังกล่าวมาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และในโอกาสนี้ขอเชิญชวนปวงชนชาวไทยร่วมกันประกาศสงครามกับยุงลายทั้งประเทศ โดยทำอย่างจริงจังให้เป็นวิถีชีวิต เพื่อกำจัดยุงลาย โรคไข้เลือดออก โรคติดเชื้อไวรัสซิกา และโรคที่มียุงลายเป็นพาหะให้ทุเลาลง และหมดไปจากแผ่นดินไทยให้ได้ในที่สุด ด้วยการร่วมกันกำจัดยุงลายตามมาตรการ **“3 เก็บ ป้องกัน 3 โรค”** ดังนี้

1. เก็บบ้าน ให้สะอาด โปร่งโล่ง ไม่ให้มีมุมอับทึบเป็นที่อาศัยเกาะพักของยุง

2. เก็บขยะ เศษภาชนะรอบ ๆ บ้านที่อาจมีน้ำฝนตกลงมาตกค้างได้ โดยทำต่อเนื่องสัปดาห์ละครั้ง ไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

3. เก็บน้ำ สำรวจภาชนะใส่น้ำ ต้องปิดฝาให้มิดชิด ป้องกันยุงลายไปวางไข่ เพื่อป้องกัน 3 โรค คือ โรคไข้เลือดออก โรคติดเชื้อไวรัสซิกา และโรคไข้ปวดข้อยุงลาย

โดยเริ่มต้นทำที่บ้านของตนเองก่อน ให้ทุกคนถือว่าการกำจัดลูกน้ำยุงลายเป็นภารกิจประจำวันของทุกบ้าน จากนั้นขยายไปสู่ชุมชน และสถานที่สาธารณะส่วนรวม เช่น โรงเรียน วัด ศาสนสถาน และสถานที่ทำงาน เป็นต้น เพื่อเป็นการลดจำนวนของยุงลายในธรรมชาติให้น้อยลง ซึ่งจะทำให้จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่เกิดจากยุงลายหลาย ๆ โรคลดลงตามไปด้วย โดยทำร่วมกับการกำจัดและควบคุมยุงลายแบบครบวงจร และการป้องกันไม่ให้ยุงลายกัด เช่น ทายากันยุง นอนในมุ้งหรือห้องที่มีมุ้งลวด จุดสมุนไพรหรือยาจุดไล่ยุง หรือใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกำจัดลูกน้ำในภาชนะที่มีน้ำขัง ซึ่งถือเป็นเป้านิ่งที่ทำลายง่ายที่สุด เป็นต้น

การป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากยุงลาย และกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุง

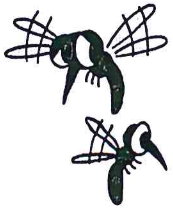

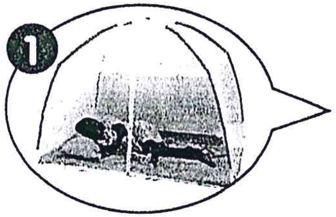

นอนกางมุ้ง
แม้จะเป็นเวลากลางวัน

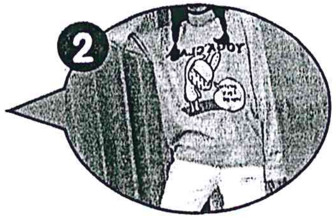

ใส่เสื้อผ้ามิดชิด

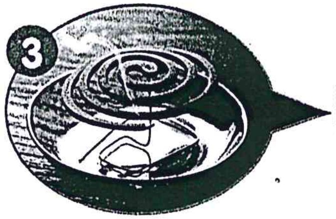

ใช้ยาทากันยุง
หรือยาจุดกันยุง

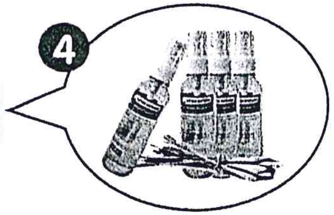

ใช้สารไล่ยุง เช่น ตะไคร้หอม
สารไล่ยุงชนิดเคมีอื่น ๆ

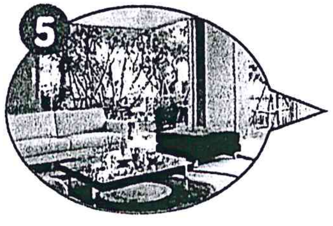

อยู่ในที่ที่อากาศถ่ายเท
ได้สะดวกและมีแสงสว่าง

กำจัดแหล่งน้ำขัง
ภายในที่พักอาศัย ไม่ให้เป็น
แหล่งเพาะพันธุ์ยุง

การควบคุมและกำจัด แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายในชุมชน

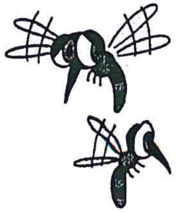

กำจัดยุงลาย
ในบ้าน ในสวนทุกวัน

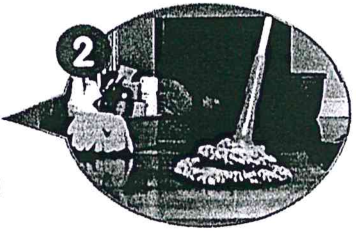

หมั่นทำความสะอาดบ้าน
และที่พักอาศัยไม่ให้เป็น
แหล่งเกาะอาศัยของยุงลาย

ปิดภาชนะให้มิดชิด
ไม่ให้ยุงวางไข่

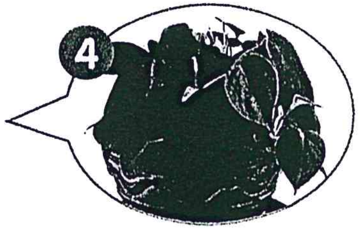

ใช้ทรายเคลือบสารทีมีฟอส
กำจัดลูกน้ำในภาชนะที่ปิดฝาไม่ได้

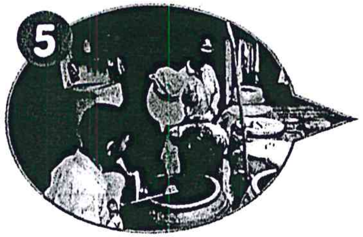

เปลี่ยนน้ำในห้องน้ำ
แจกันดอกไม้ทุก ๆ 7 วัน

ปล่อยปลาหางนกยูงในอ่างบัว
เพื่อให้กินลูกน้ำยุงลาย

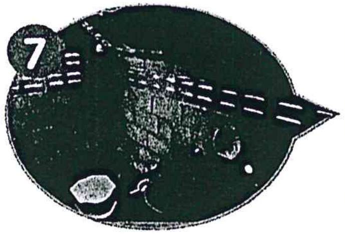

จานรองขาตู้กับข้าว
เปลี่ยนจากใส่น้ำมาใส่ขี้เถ้า
หรือน้ำมันแทน
หรือใส่เกลือ 1-2 ช้อนชา

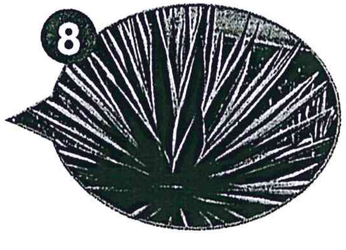

ภาชนะที่มีน้ำขัง เช่น ขวด
กระป๋อง ขุดหลุมฝังทำลายทิ้ง
ยางรถยนต์เก่าให้เรียงซ้อนกัน
แล้วใช้ผ้าพลาสติกปิดรัดที่ด้านบน
และเก็บในที่ร่มมีหลังคา
หรือดัดแปลงมาใช้ประโยชน์

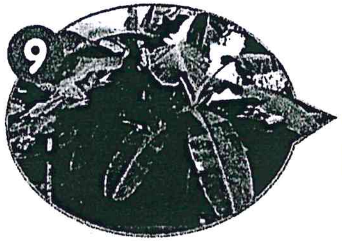

ใช้สารเคมีพ่นฆ่ายุงลายในบ้าน
ที่พบผู้ป่วย และบ้านใกล้เคียง
เพื่อฆ่ายุงที่มีเชื้อให้หมดไป

ทรายกำจัดลูกน้ำยุงลาย

ทรายกำจัดลูกน้ำยุงลาย หมายถึง ทรายที่ถูกเคลือบด้วยสารเคมีต่าง ๆ ซึ่งกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้นำมาใช้ในการกำจัดลูกน้ำของยุงลายตามบ้านเรือนของประชาชน ตัวอย่างที่นิยมใช้กันทั่วไป จะเคลือบด้วยสารเคมีสำคัญ เช่น ทรายที่เคลือบสารเคมีทีมีฟอส 1 % (Temephos 1%) ซึ่งเป็นสารเคมีในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต (organophosphate)

วิธีการใช้ทรายกำจัดลูกน้ำยุงลาย องค์การอนามัยโลก (WHO) แนะนำให้ใช้ 1 กรัม ต่อน้ำ 10 ลิตร (1 มิลลิกรัม ต่อน้ำ 1 ลิตร) สารเคมีจะละลายช้า ๆ ทำให้น้ำมีค่าความเข้มข้นของสารเคมี 1 ส่วนต่อน้ำล้านส่วน ก็จะสามารถฆ่าระยะลูกน้ำยุงลายตายได้ ภายใน 24 ชั่วโมง

ข้อควรรู้

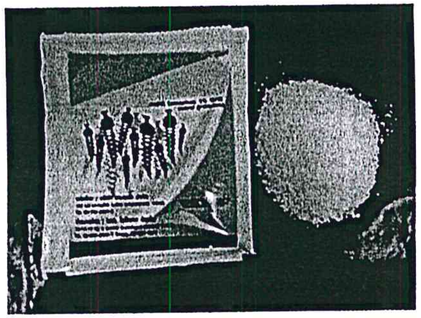1. หากสัมผัสโดยตรงกับทรายกำจัดลูกน้ำยุง หรือน้ำที่มีทรายกำจัดลูกน้ำยุง อาจมีอาการระคายเคืองที่ผิวหนังได้ ควรล้างมือให้สะอาดทุกครั้งหลังการใช้ หากมีอาการปวดศีรษะ เหงื่อออกมาก คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสีย และได้รับสารพิษของทรายกำจัดลูกน้ำยุง ให้รีบพบแพทย์ทันที
2. หลังจากใช้ทรายกำจัดลูกน้ำยุงไปแล้ว ควรสังเกตว่า ยังมีลูกน้ำยุงในภาชนะกักเก็บน้ำหรือไม่ เพื่อป้องกันยุงลงไปวางไข่